

Η ΑΝΑΛΟΦΑ- ΒΗΤΗ ΤΟΥ ΗΪΕΡΕ ΝΑ ΜΕΤΡΑΕΙ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΓΙΟΥΝΑΣ ΓΙΟΥΝΑΣΟΝ

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ:
10.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΜΠΕΣ ΣΕΛΕΡ

Ο ΕΚΑΤΟΝΤΑΧΡΟΝΙΟΣ
ΤΟΥ ΠΗΔΗΣΕ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ
ΚΑΙ ΕΞΑΦΑΝΙΣΤΗΚΕ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: ANALFABETEN SOM KUNDE RÅKNA
Από τις Εκδόσεις Piratförlaget, Στοκχόλμη 2013
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η αναλφάβητη που ήξερε να μετράει**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Jonas Jonasson
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Γρηγόρης Ν. Κονδύλης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κατερίνα Δουρίδα
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΑΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Γιώργος Παζάλος
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Jonathan Pelham
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Jonas Jonasson, 2013
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2014

Πρώτη έκδοση: Σεπτέμβριος 2014, 10.000 αντίτυπα

ISBN 978-618-01-0658-9

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοίου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiu Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΓΙΟΥΝΑΣ ΓΙΟΥΝΑΣΟΝ

Η ΑΝΑΛΟΦΑ-

ΒΗΤΗ ΤΟΥ

ΗΪΕΡΕ ΝΑ

ΜΕΤΡΑΕΙ

Μετάφραση από τα σουηδικά: Γρηγόρης Ν. Κονδύλης

Η στατιστική πιθανότητα για έναν αναλφάβητο που έχει μεγαλώσει στο Σοβέτο κατά τη δεκαετία του εβδομήντα να βρεθεί μια μέρα των ημερών κλεισμένος σε ένα όχημα που μεταφέρει πατάτες μαζί με τον Σουηδό Βασιλιά και τον Πρωθυπουργό είναι μία στις σαράντα πέντε δισεκατομμύρια εφτακόσια εξήντα έξι εκατομμύρια διακόσιες δώδεκα χιλιάδες οχτακόσιες δέκα.

Αυτά σύμφωνα με τους υπολογισμούς του προαναφερόμενου αναλφάβητου απόμου.

ΜΕΡΟΣ 1

Η διαφορά ανάμεσα σε ηλιθιότητα
και ευφυΐα είναι ότι η ευφυΐα έχει τα όριά της.

ΑΛΜΠΕΡΤ ΑΪΝΣΤΑΪΝ

1

Για μια κοπέλα σε μια παράγκα και για τον άντρα
που την οδήγησε μακριά από κει μετά τον θάνατό του

Κατά κάποιον τρόπο ήταν τυχεροί αυτοί οι εκκενωτές αποχωρητηρίων στη μεγαλύτερη παραγκούπολη της Νοτίου Αφρικής. Διότι είχαν και δουλειά, και στέγη.

Αντιθέτως, δεν είχαν, από στατιστική άποψη, κανένα μέλλον. Οι περισσότεροι από δαύτους θα πέθαιναν νωρίς από φυματίωση, πνευμονία, διάρροιες, αναλγητικά χάπια, αλκοόλ ή από έναν συνδυασμό όλων των παραπάνω. Κάποιοι, ελάχιστοι κι αυτοί, μπορεί να προλάβαιναν τα πενήντα. Όπως, για παράδειγμα, ο υπεύθυνος σε ένα από τα γραφεία αποχωρητηρίων του Σοβέτο. Αλλά κι αυτός ήταν ταλαιπωρημένος και ασθενικός. Είχε αρχίσει να κατεβάζει τόνους χάπια με τόνους μπίρα από νωρίς το πρωί. Αποτέλεσμα αυτού ήταν να βάλει τις φωνές σε έναν εκπρόσωπο του Τμήματος Καθαριότητας του Δήμου Γιοχάνεσμπουργκ· έναν κάφρο που του έβγαλε γλώσσα. Το συμβάν αναφέρθηκε ιεραρχικά και έφτασε στα αυτιά του Τμηματάρχη στο Γιοχάνεσμπουργκ, ο οποίος, κατά τη διάρκεια του πρωινού καφέ που έπαιρνε με τους συνεργάτες του την επόμενη μέρα, ανακοίνωσε ότι είχε έρθει η ώρα να αντικατασταθεί ο αναλφάβητος στον Τομέα Β.

Ήταν μια πολύ ευχάριστη συνάντηση για πρωινό καφέ, παρεμπιπτόντως. Είχαν, μάλιστα, και τούρτα για να καλωσορίσουν

έναν καινούργιο Επόπτη Υγειονομικού. Τον έλεγαν Πιτ ντι Τόιτ, ήταν είκοσι τριών ετών και αυτή εδώ ήταν η πρώτη του δουλειά μετά τις σπουδές.

Αυτός ο νέος ήταν, λοιπόν, που ανέλαβε το πρόβλημα στο Σοβέτο, διότι έτσι συνηθιζόταν στον Δήμο του Γιοχάνεσμπουργκ. Όποιος ήταν νεοδιορισμένος αναλάμβανε πάντα τους αναλφάβητους, για να σκληραγωγηθεί στη δουλειά.

Τώρα, κατά πόσον ήταν όλοι οι εκκενωτές αποχωρητηρίων στο Σοβέτο πραγματικά αναλφάβητοι ήταν κάτι που δεν ήξερε κανείς· απλώς τους λέγανε έτσι. Εν πάση περιπτώσει, ήταν γεγονός ότι κανένας από τους εκκενωτές δεν είχε πάει στο σχολείο· και έμεναν όλοι σε παράγκες· επίσης, δυσκολεύονταν απίστευτα να καταλάβουν τι τους έλεγες.

Ο Πιτ ντι Τόιτ αισθανόταν άβολα. Αυτή εδώ ήταν η πρώτη του επίσκεψη στους άγριους. Ο μπαμπάς του, έμπορος έργων τέχνης, έστειλε μαζί του κι έναν σωματοφύλακα, για σιγουριά.

Ο 23χρονος μπήκε στο γραφείο Υπηρεσίας Αποχωρητηρίων και δεν μπόρεσε να μην εκφράσει παρευθύς έναν εκνευρισμό για τη μυρωδιά. Εκεί, πίσω από το γραφείο, καθόταν ο προϊστάμενος της υπηρεσίας, αυτός που θα έφευγε τώρα. Και δίπλα του μια μικρή κοπέλα η οποία, προς μεγάλη έκπληξη του επόπτη, άνοιξε το στόμα και σχολίασε ότι τα σκατά είχαν, ούτως ή άλλως, αυτή την ενοχλητική ιδιότητα: μύριζαν άσχημα.

Ο Πιτ ντι Τόιτ για μια στιγμή σκέφτηκε πως εκείνη η κοπέλα του έκανε πλάκα, αλλά αυτό δεν μπορούσε να ισχύει.

Δεν το συνέχισε. Γύρισε και είπε στον προϊστάμενο ότι δε γινόταν να έχει στο εξής αυτή τη θέση, διότι έτσι είχαν αποφασίσει οι ανώτεροι. Θα του έδιναν πάντως τρία μηνιάτικα, αν κατάφερε μέσα στην επόμενη εβδομάδα να υποδείξει τρεις υποψήφιους για τη θέση που μόλις είχε μείνει κενή.

«Μπορώ να επιστρέψω στη δουλειά που είχα ως μόνιμος εκ-

κενωτής αποχωρητηρίων και να βγάξω μερικά χρήματα κατ' αυτό τον τρόπο;» αναρωτήθηκε ο άρτι απολυθείς προϊστάμενος.

«Όχι», είπε ο Πιτ ντι Τόιτ. «Δεν μπορείς».

Μια βδομάδα αργότερα ο επόπτης Ντι Τόιτ και ο σωματοφύλακας του επέστρεψαν. Ο απολυμένος προϊστάμενος καθόταν πίσω από το γραφείο του – για τελευταία φορά θα έλεγε κανείς. Δίπλα του στεκόταν η ίδια κοπέλα, όπως την προηγούμενη φορά.

«Πού είναι οι τρεις υποψήφιοί σου;» ρώτησε ο επόπτης.

Ο απολυμένος απάντησε ότι λυπόταν που δύο απ' αυτούς δεν μπορούσαν να είναι παρόντες. Του ενός του είχαν κόψει τον λαιμό το προηγούμενο βράδυ σε μια συμπλοκή με μαχαιροβγάλτες. Όσο για τον δεύτερο δεν ήξερε να του πει· μάλλον είχε υποτροπιάσει.

Ο Πιτ ντι Τόιτ δεν ήθελε να μάθει για τι είδους υποτροπή μιλούσε ο άλλος. Αυτό που ήθελε ήταν να φύγει από κει.

«Και ποιος είναι ο τρίτος υποψήφιος τότε;» έκανε θυμωμένος.

«Να, αυτή εδώ η κοπέλα που έχω δίπλα μου. Με έχει ήδη βοηθήσει σε ένα σωρό πράγματα τα δύο τελευταία χρόνια. Είναι πραγματικά ικανό άτομο, οφείλω να πω».

«Μα που να πάρει ο διάολος, δεν μπορώ να βάλω προϊστάμενη μια δωδεκάχρονη!» έκανε ο Πιτ ντι Τόιτ.

«Δεκατετράχρονη», είπε η κοπέλα. «Και δουλεύω εννιά χρόνια εδώ».

Η μπόχα χτύπησε ξανά τα ρουθούνια του. Ο Πιτ ντι Τόιτ φοβήθηκε μήπως πάρει αποφορά και το κοστούμι του.

«Έχεις ήδη αρχίσει τα ναρκωτικά;» τη ρώτησε.

«Όχι», είπε η κοπέλα.

«Είσαι έγκυος;»

«Όχι», είπε η κοπέλα.

Ο επόπτης έμεινε σιωπηλός για μερικά δευτερόλεπτα. Σκέφτηκε ότι δεν υπήρχε λόγος να πηγαίνει εκεί συχνότερα απ' όσο έπρεπε.

«Και πώς σε λένε;» τη ρώτησε.

«Νομπέκο», είπε η κοπέλα.
«Νομπέκο τι;»
«Μαγιέκι, νομίζω».
Θεέ και Κύριε, δεν ήξεραν καν πώς λέγονταν!
«Εντάξει, πάρε εσύ τη δουλειά τότε, αν μπορείς να μείνεις νηφάλια», έκανε ο επόπτης.
«Μπορώ», είπε η κοπέλα.
«Ωραία».
Έπειτα ο επόπτης στράφηκε στον απολυμένο.
«Είπαμε τρία μηνιάτικα για τρεις υποψήφιους. Άρα, ένα μηνιάτικο για έναν υποψήφιο – μείον ένα μηνιάτικο που δεν μπήκες στον κόπο να βρεις κάποιον άλλον πέρα από μια δωδεκάχρονη».
«Δεκατέσσερα», είπε η κοπέλα.

Ο Πιτ ντι Τόιτ δεν είπε αντίο όταν έφυγε. Με τον σωματοφύλακα δύο βήματα πίσω του.

Η κοπέλα που μόλις είχε γίνει προϊσταμένη του προϊσταμένου της τον ευχαρίστησε για τη βοήθεια και του είπε ότι επαναπροσλαμβανόταν ως δεξί της χέρι αμέσως.

«Και τι θα πει ο Πιτ ντι Τόιτ;» είπε ο πρώην προϊστάμενος.
«Θα σου αλλάξουμε απλώς το όνομα, και είμαι σίγουρη πως ο επόπτης δεν μπορεί να ξεχωρίσει τον έναν νέγρο από τον άλλον».
Έτσι είπε η δεκατετράχρονη που έμοιαζε με δωδεκάχρονη.

Η νεοδιορισθείσα προϊσταμένη στην Υπηρεσία Εκκένωσης Αποχωρητηρίων για τον Τομέα Β του Σοβέτο δεν είχε πάει ποτέ της σε σχολείο. Αυτό οφειλόταν στο γεγονός ότι η μητέρα της είχε άλλες προτεραιότητες, αλλά και στο ότι η κοπέλα έτυχε να γεννηθεί στη Νότιο Αφρική, και μάλιστα στις αρχές της δεκαετίας του εξήντα, όταν η πολιτική εξουσία θεωρούσε ότι παιδιά σαν τη Νομπέκο δε μετρούσαν καν. Ο Πρωθυπουργός εκείνη την περίοδο είχε γίνει διάσημος για τη ρητορική ερώ-

τηση που είχε κάνει: Γιατί οι μαύροι να πηγαίνουν σχολείο, αφού δεν ήταν ικανοί για τίποτε άλλο πέρα από το να κουβαλάνε ξύλα και νερό;

Στην πραγματικότητα έκανε λάθος, μια που η Νομπέκο κουβαλούσε σκατά, όχι ξύλα ή νερό. Εξάλλου, δεν υπήρχε λόγος να πιστέψει κανείς ότι εκείνη η λιπόσαρκη κοπέλα θα μεγάλωνε και θα συναναστρεφόταν με βασιλιάδες και προέδρους· ή ότι θα κατατρόμαζε τα έθνη· ή ότι θα ασκούσε γενικότερα επιρροή στις διεθνείς εξελίξεις.

Αν δεν ήταν αυτή που ήταν.

Αλλά, τελικά, ήταν.

Ήταν, μεταξύ πολλών άλλων, εργατικό παιδί. Ήδη ως πεντάχρονη μετέφερε βαρέλια αποχωρητηρίων μεγάλα σαν το μπόι της. Στο άδειασμα αποχωρητηρίων κέρδιζε όσα ακριβώς χρειαζόταν η μάνα της για να μπορεί να στέλνει την κόρη της να της αγοράζει καθημερινά ένα μπουκάλι διαλυτικό χρώματος. Η μητέρα έπαιρνε το μπουκάλι με ένα «ευχαριστώ, καλό μου κορίτσι», ξεβίδωνε το πώμα και άρχιζε να ναρκώνει εκείνον τον αιώνιο πόνο που της προκαλούσε το γεγονός ότι δεν μπορούσε να προσφέρει στον εαυτό της ή στο παιδί της ένα μέλλον. Ο πατέρας της Νομπέκο δε βρέθηκε ποτέ δίπλα στην κόρη του, αν εξαιρούσε κανείς τα είκοσι λεπτά μετά τη σύλληψή της.

Καθώς μεγάλωνε, η Νομπέκο άδειαζε όλο και περισσότερα βαρέλια αποχωρητηρίων καθημερινά, και τα χρήματα που έβγαζε έφταναν για περισσότερα πράγματα από ένα μπουκάλι διαλυτικό. Γι' αυτό και η μητέρα της μπόρεσε να συμπληρώσει το διαλυτικό χρωμάτων με χάπια και αλκοόλ. Αλλά η κοπέλα, η οποία συνειδητοποίησε ότι αυτό δεν μπορούσε να συνεχίζεται, είτε στη μητέρα της ότι έπρεπε να διαλέξει ανάμεσα σε δύο πράγματα: να σταματήσει, ή να πεθάνει.

Η μητέρα της έγγνεψε καταφατικά. Το κατάλαβε.

Η κηδεία είχε πολύ κόσμο. Στο Σοβέτο υπήρχε εκείνη την εποχή πολύς κόσμος που ασχολούνταν κυρίως με δύο πράγματα: να αυτοκτονεί σιγά σιγά και να παρευρίσκεται στο ξόδι όσων είχαν καταφέρει ακριβώς αυτό. Η μητέρα της πέθανε όταν η Νομπέκο ήταν δέκα χρόνων· και, όπως αναφέραμε, πατέρας δεν υπήρχε. Η κοπέλα κάθισε και σκέφτηκε αν έπρεπε να αναλάβει αυτό που είχε αφήσει τόσο νωρίς η μάνα της, δηλαδή να οργανώσει μια μόνιμη προστασία από την πραγματικότητα με χημικό τρόπο. Αλλά όταν ήρθε ο πρώτος μισθός μετά τον θάνατο της μητέρας η μικρή αποφάσισε να αγοράσει κάτι να φάει αντί να κάνει οτιδήποτε άλλο. Όταν ικανοποίησε την πείνα της, κοίταξε γύρω της και είπε: «Μα τι κάνω εδώ;»

Ταυτόχρονα, κατάλαβε ότι δεν είχε κάποια άμεση εναλλακτική λύση. Στη νοτιοαφρικανική αγορά εργασίας δεν υπήρχε ζήτηση για δεκάχρονους αναλφάβητους κατά πρώτο λόγο. Ούτε κατά δεύτερο. Και σ' αυτή την περιοχή του Σοβέτο δεν υπήρχε καν αγορά εργασίας – ή τουλάχιστον κάνα ιδιαίτερα υπερβολικό εργατικό δυναμικό.

Εντούτοις, η κένωση των εντέρων λειτουργεί γενικώς ακόμη και στα πλέον άθλια ανθρώπινα δείγματα στον πλανήτη και, ως εκ τούτου, η Νομπέκο είχε κάτι για να βγάλει μερικά χρήματα. Και όταν πέθανε η μητέρα της και την έθαψαν, κρατούσε τον μισθό για τον εαυτό της.

Για να σκοτώνει την ώρα εκεί που ταλαιπωρούνταν και κουβαλούσε βαρέλια είχε αρχίσει, ήδη από πεντάχρονο παιδί, να μετράει:

«Ένα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε...»

Καθώς μεγάλωνε έκανε δυσκολότερες αυτές τις ασκήσεις μέτρησης, ώστε να είναι αρκετά σύνθετες, τόσο που να συνεχίζον να αποτελούν πρόκληση.

«Δεκαπέντε βαρέλια, επί τρεις διαδρομές, επί επτά που κουβαλούν, συν ένας που κάθεται και δεν κάνει τίποτα επειδή εί-

να λιώμα από το μεθύσι... μας κάνουν... τριακόσια δεκαπέντε».

Η μητέρα της Νομπέκο δεν πρόσεχε πολλά από αυτά που γίνονταν γύρω της, πέρα από το μπουκάλι με το διαλυτικό, αλλά είχε προσέξει ότι η θυγατέρα της μπορούσε να προσθέτει και να αφαιρεί. Γι' αυτό και, κατά τον τελευταίο χρόνο της ζωής της, άρχισε να την καλεί κοντά της κάθε φορά που έφτανε στα παραπήγματα μια παρτίδα χάπια διαφορετικών χρωμάτων και διαφορετικής ισχύος. Ένα μπουκάλι διαλυτικό είναι ένα μπουκάλι διαλυτικό. Αλλά όταν είναι να διανεμηθούν χάπια των πενήντα, εκατό, διακοσίων πενήντα και πεντακοσίων χιλιοστογραμμών, ανάλογα με τη ζήτηση και την οικονομική δυνατότητα, τότε έπρεπε κάποιος να μπορεί να ξεχωρίζει τους διάφορους τρόπους μέτρησης. Αυτό μπορούσε να το κάνει άνετα η δεκάχρονη. Ακριβώς με όλους τους τρόπους.

Τύχαινε καμιά φορά, για παράδειγμα, να βρίσκεται δίπλα στον άμεσο προϊστάμενό της όταν εκείνος πάλευε να συνοψίσει τη μηνιαία έκθεση βάρους και ποσότητας.

«Ενενήντα πέντε φορές το ενενήντα δύο», μουρμούριζε ο προϊστάμενος. «Πού είναι το αριθμητήριο;»

«Οχτώ χιλιάδες επτακόσια σαράντα», έλεγε η Νομπέκο.

«Άσε τις κουβέντες και βοήθησέ με να το βρω, κοριτσάκι μου».

«Οχτώ χιλιάδες επτακόσια σαράντα», ξανάλεγε η Νομπέκο.

«Μα τι λες;»

«Ενενήντα πέντε φορές το ενενήντα δύο είναι οχτώ χιλιάδες επτακό...»

«Και εσύ πώς το ξέρεις;»

«Να, σκέφτομαι ότι το ενενήντα πέντε είναι εκατό μείον πέντε, το ενενήντα δύο είναι εκατό μείον οχτώ, και αν το αναστρέψεις και αφαιρέσεις γίνονται και τα δύο ογδόντα επτά. Και πέντε φορές το οχτώ μάς κάνει σαράντα. Ογδόντα επτά σαράντα. Οχτώ χιλιάδες επτακόσια σαράντα».

«Και γιατί το σκέφτεσαι έτσι;» έκανε ο κατάπληκτος προϊστάμενος.

«Δεν ξέρω», είπε η Νομπέκο. «Μπορούμε να επιστρέψουμε στη δουλειά τώρα;»

Από την ημέρα εκείνη προήχθη σε βοηθό προϊστάμενου.

Αλλά η αναλφάβητη που μπορούσε να μετράει αισθανόταν με τον καιρό όλο και μεγαλύτερη απογοήτευση που δεν καταλάβαινε τι έγγραφαν οι ανώτεροι από το Γιοχάνεσμπουργκ σε όλα τα διατάγματα που κατέληγαν πάνω στο γραφείο του προϊστάμενου. Ακόμη και ο προϊστάμενος δυσκολευόταν με αυτά τα γράμματα. Σκόνταφτε και δυσκολευόταν σε κάθε κείμενο της γλώσσας αφρικάανς, και ξεφύλλιζε παράλληλα και ένα αγγλικό λεξικό για να βλέπει τουλάχιστον αυτά τα ακατανόητα σε μια γλώσσα που μπορούσε να καταλάβει.

«Τι θέλουν αυτή τη φορά;» έτυχε να ρωτήσει η Νομπέκο.

«Να γεμίζουμε καλύτερα τα σακιά», απάντησε ο προϊστάμενος. «Έτσι νομίζω. Ή ότι σκέφτονται να καταργήσουν μία από τις εγκαταστάσεις καθαριότητας. Είναι λίγο ασαφές».

Ο προϊστάμενος αναστέναξε. Η βοηθός του δεν μπορούσε να τον βοηθήσει. Και γι' αυτό αναστέναξε κι εκείνη.

Αλλά, δεκατριάχρονη όντας, η Νομπέκο είχε την τύχη να της βάλει χέρι ένας γερο-γλίτσας στα ντους, μέσα στα αποδυτήρια των εκκενωτών αποχωρητηρίων. Ο γερο-γλίτσας δεν κατάφερε να κάνει τίποτα, μια που η κοπέλα τον έκανε να το μετανιώσει με το να του χώσει ένα ψαλίδι στο μπούτι.

Την επομένη έψαξε και τον βρήκε στην άλλη πλευρά της σειράς αποχωρητηρίων στον Τομέα Β. Εκείνος καθόταν σε ένα πτυσσόμενο καρεκλάκι με μπανταρισμένο μηρό έξω από το παράπηγμά του που είχε βάψει πράσινο. Στο γόνατό του είχε... Βιβλία ήταν;

«Τι γυρεύεις εσύ εδώ;» έκανε εκείνος.

«Νομίζω πως ξέχασα το ψαλίδι μου στο μπούτι του μπάρμπα χτες και τώρα θα το ήθελα πίσω».

«Το πέταξα», έκανε ο γέρος.

«Τότε μου χρωστάς ένα ψαλίδι», είπε η κοπέλα. «Πώς γίνεται και ξέρεις να διαβάζεις;»

Ο γλίτσας λεγόταν Τάμπο· και ήταν σχεδόν φαφούτης. Πονούσε πολύ στον μηρό και δεν είχε διάθεση για κουβέντα μ' εκείνο το κορίτσι-αγρίμι. Βέβαια, ήταν η πρώτη φορά από τότε που είχε έρθει στο Σοβέτο που κάποιος εκδήλωνε ενδιαφέρον για τα βιβλία του. Η παραγάκα του ήταν γεμάτη βιβλία και για τον λόγο αυτόν οι γείτονες τον φώναζαν τρελο-Τάμπο. Αλλά το κορίτσι που στεκόταν μπροστά του είχε στη φωνή της έναν τόνο ζήλιας, και όχι χλευασμού. Μήπως θα μπορούσε να το εκμεταλλευτεί αυτό;

«Αν ήσουν λίγο πιο διαλλακτική και όχι τόσο ακραία βίαη, ο μπαρμπα-Τάμπο μπορεί να σου μάθαινε δυο πράγματα σε αντάλλαγμα. Ίσως να σου μάθαινε πώς να καταλαβαίνεις τα γράμματα και τις λέξεις. Αν ήσουν λίγο πιο συνεργάσιμη, παναπέι!».

Η Νομπέκο δεν είχε την παραμικρή όρεξη να γίνει πιο συνεργάσιμη με τον γλίτσα από όσο ήταν στα ντους την προηγούμενη μέρα. Οπότε του απάντησε πως ευτυχώς είχε άλλο ένα ψαλίδι στην κατοχή της και ότι πολύ θα ήθελε να το κρατήσει για άλλα πράγματα αντί να το μπηξει κι αυτό στον άλλο μηρό του μπαρμπα-Τάμπο. Αλλά αν ο μπάρμπαπας ήταν φρόνιμος, και της μάθαινε να διαβάζει, ο μηρός νούμερο δύο θα παρέμενε σώος και αβλαβής.

Ο Τάμπο δεν κατάλαβε ακριβώς τι του είπε. Μπας κι ήταν απειλή αυτά που είχε ξεστομίσει μόλις το κορίτσι;

Μπορεί να μην του φαινόταν, αλλά ο Τάμπο ήταν πλούσιος.

Είχε γεννηθεί κάτω από έναν μουσαμά στο λιμάνι Πορτ Ελίζαμπεθ στην ανατολική επαρχία του Ακρωτηρίου. Όταν ήταν έξι χρόνων η αστυνομία πήρε τη μάνα του, και δε γύρισε ποτέ πίσω. Ο πατέρας του θεώρησε ότι το παιδί ήταν αρκετά μεγάλο για να τα βγάλει πέρα, έστω κι αν ο ίδιος είχε σοβαρά προβλήματα με αυτό.

«Να προσέχεις», ήταν η συγκεντρωτική συμβουλή του πατέ-

ρα προτού χτυπήσει φιλικά τον γιο του στην πλάτη και πάει στο Ντούριμπαν για να πεθάνει από μια σφαίρα σε μια κακουχεδιασμένη ληστεία τράπεζας.

Ο εξάχρονος ζούσε κλέβοντας ό,τι έβρισκε στο λιμάνι και προοριζόταν, στην καλύτερη περίπτωση, να μεγαλώσει, κατόπιν να συλληφθεί και τελικά να φυλακιστεί ή να σκοτωθεί, όπως οι γονείς του.

Αλλά στη φτωχογειτονιά έμενε, εδώ και πολλά χρόνια, κι ένας Ισπανός ναυτικός, μάγειρας και ποιητής, τον οποίο είχαν πετάξει κάποτε στη θάλασσα δώδεκα πεινασμένοι ναύτες, λέγοντάς του πως χρειάζονταν φαΐ για το μεσημέρι κι όχι σονέτα.

Ο Σπανιόλος κολύμπησε μέχρι τη στεριά, βρήκε ένα παράπηγμα και φώλιασε· κι εκεί έζησε έκτοτε με τα ποιήματα, δικά του και ξένα. Όταν με τα χρόνια εξασθένησε η όρασή του έσπευσε ν' αρπάξει τον μικρό Τάμπο και του έμαθε αναγκαστικά την τέχνη της ανάγνωσης, προσφέροντάς του ως αντάλλαγμα ψωμί. Αργότερα, με λίγο περισσότερο ψωμί, το παιδί διάβαζε για τον γέρο ναυτικό, ο οποίος δεν είχε απλώς στραβωθεί εντελώς, αλλά επιπλέον τα είχε χάσει κάπως λόγω γηρατειών, και αντί για φαγητό χόρταινε πρωί, μεσημέρι και βράδυ με Πάμπλο Νερούντα.

Εκείνοι οι ναύτες είχαν δίκιο για το ότι δε ζει κανείς με ποίηση μόνο. Ο γέρος πέθανε από την πείνα και ο Τάμπο αποφάσισε να κληρονομήσει όλα τα βιβλία του. Άλλωστε, δεν ενδιαφερόταν και κάνας άλλος γι' αυτά.

Η ικανότητα ανάγνωσης που είχε αποκτήσει βοήθησε το αγόρι να εξελιχθεί στις διάφορες λιμανίσιες δουλειές του ποδαριού. Τα βράδια διάβαζε ποίηση, λογοτεχνία και πάνω απ' όλα ταξιδιωτικά βιβλία. Σε ηλικία δεκαέξι χρόνων ο Τάμπο ανακάλυψε το άλλο φύλο, το οποίο ανακάλυψε επίσης τον Τάμπο έπειτα από δύο χρόνια. Διότι μόνον όταν έγινε δεκαοχτώ χρόνων ο Τάμπο ανακάλυψε μια φόρμουλα που λειτουργούσε. Αποτελούνταν κατά το ένα τρίτο από ένα αχνό χαμόγελο, κατά το δεύτερο τρίτο από επινοημένες ιστορίες για τα όσα είχε κάνει κατά τα τα-

ξίδια του σε όλη την αφρικανική ήπειρο –τα οποία, βέβαια, τα είχε κάνει μόνο με τη φαντασία του– και κατά το τελευταίο τρίτο από το αθώο ψέμα για το πόσο αιώνιος θα ήταν ο έρωτάς τους.

Δεν είχε, βέβαια, καμία σοβαρή επιτυχία μέχρι να προσθέσει και τη λογοτεχνία στο χαμόγελο, στις αφηγήσεις και στα ψέματα. Ανάμεσα στα κληρονομημένα βιβλία βρήκε μια μετάφραση που είχε κάνει ο Ισπανός ναυτικός στο *Είκοσι ερωτικά ποιήματα και ένα τραγούδι απελπισμένο* του Πάμπλο Νερούντα. Ο Τάμπο έσκισε το απελπισμένο τραγούδι, αλλά δοκίμασε τα είκοσι ερωτικά ποιήματα σε είκοσι διαφορετικές νεαρές γυναίκες στις γειτονιές γύρω από το λιμάνι, και έζησε τον περιστασιακό έρωτα δεκαεννέα φορές. Θα τον ζούσε και εικοστή φορά, αν εκείνος ο ηλίθιος ο Νερούντα δεν είχε γράψει εκείνη την αράδα που έλεγε «δεν την αγαπώ πια, για να πω την αλήθεια» στο τέλος ενός ποιήματος, την οποία ο Τάμπο δεν είχε προλάβει να ανακαλύψει από πριν. Όταν την ανακάλυψε ήταν πολύ αργά.

Κάνα δυο χρόνια αργότερα οι περισσότεροι στην περιοχή ήξεραν τι τύπος ήταν τελικά ο Τάμπο και μειώθηκαν κατά πολύ οι δυνατότητες για περαιτέρω λογοτεχνικές περιπέτειες. Ούτε τον βοήθησε το γεγονός ότι είχε αρχίσει να ψεύδεται για όλα όσα είχε ζήσει χειρότερα κι από τον βασιλιά Λεοπόλδο Β΄ στην εποχή του όταν έλεγε πως οι ιθαγενείς στο Βελγικό Κονγκό περνούσαν ζωή και κότα, ασχέτως αν εκείνος διέταζε να κόβουν τα χέρια και τα πόδια όσων αρνούσαν να δουλεύουν τζάμπα για χάρη του.

Εν πάση περιπτώσει, ο Τάμπο θα τιμωρούνταν (ακριβώς όπως ο Βέλγος Βασιλιάς, άλλωστε, που πρώτα έχασε την αποικία του, έπειτα τα λεφτά του στην αγαπημένη του Γαλλορουμάνα πόρνη και κατόπιν πέθανε). Αλλά πρώτα σηκώθηκε και έφυγε από το Πορτ Ελίζαμπεθ, κατευθύνθηκε βόρεια και κατέληξε στην περιοχή των Μπασούτο, όπου λεγόταν πως υπήρχαν οι πλέον καμυτλόγραμμες γυναίκες.

Εκεί βρήκε λόγους να παραμείνει για πολλά χρόνια – άλλαξε χωριό όταν το απαιτούσαν οι περιστάσεις, έβρισκε πάντα

δουλειά χάρη στην ικανότητα ανάγνωσης και γραφής, και έγινε μάλιστα και επικεφαλής διαπραγματεύσεων για όλους τους Ευρωπαίους ιεραποστόλους που επιθυμούσαν πρόσβαση στη χώρα και στον μη προσηλυτισμένο πληθυσμό της.

Ο φύλαρχος της Μπασουτολάνδης*, η Αυτού Εξοχότης Σείσο, δεν έβλεπε τι νόημα είχε ο εκχριστιανισμός του λαού του, αλλά κατάλαβε ότι η χώρα χρειαζόταν να ηρεμήσει από όλους τους Μπόερ που υπήρχαν γύρω τους. Όταν οι ιεραπόστολοι, με πρωτοβουλία του Τάμπο, τον δέλεασαν με όπλα αρκεί να τους άφηνε να μοιράζουν Βίβλους, ο φύλαρχος κατάπιε μεμιάς το δόλωμα.

Οπότε, άρχισαν να συρρέουν από παντού παπάδες και διάκoi για να σώσουν τους Μπασούτο από κάθε κακό. Μαζί τους είχαν Βίβλους, αυτόματα όπλα και μερικές νάρκες.

Τα όπλα κρατούσαν τον εχθρό σε απόσταση, ενώ οι βουνίσιοι έκαιγαν τις Βίβλους για να ζεσταθούν – ούτως ή άλλως, δεν ήξεραν να διαβάζουν. Όταν το ανακάλυψαν αυτό οι ιεραπόστολοι άλλαξαν τακτική και έφτιαξαν σε σύντομο χρονικό διάστημα πολλούς χριστιανικούς ναούς.

Ο Τάμπο έκανε διάφορες δουλειές ως βοηθός ιερέα και ανέπτυξε έναν δικό του τρόπο να αγγίζει τους μέλλοντες πιστούς, στον οποίο ασκούσαν επιλεκτικά και κρυφά.

Στον ερωτικό τομέα η δουλειά στράβωσε μόνο μία φορά. Ήταν σε ένα ορεινό χωριό που ανακάλυψαν ότι το μόνο αρσενικό μέλος της εκκλησιαστικής χορωδίας είχε υποσχεθεί σε του-

* Το Λεσότο (επίσης *Λεσόθο*) είναι μια περίκλειστη αφρικανική χώρα –καθώς και ενκλάβιο– με έκταση 30.355 τετρ. χλμ. και πληθυσμό 2.130.819 (εκτίμηση 2009). Συνορεύει από όλες τις πλευρές με τη Νοτιοαφρικανική Δημοκρατία. Η πρωτεύουσα είναι το Μασέρου. Ως το 1966 υπήρξε βρετανικό προτεκτοράτο με την ονομασία Μπασουτολάνδη. Εξαιτίας της γραφικότητας των τοπίων του, δόθηκε στη χώρα το προσωνύμιο «Ελβετία της Νοτίου Αφρικής». Σήμερα αποτελεί ένα από τα φτωχότερα κράτη στον κόσμο. Πηγή: Βικιπαίδεια. (Σ.τ.Ε.)

λάχιστον πέντε από τις εννιά νεαρές κοπέλες της ομάδας αιώνια πίστη. Ο Άγγλος πάστορας που βρισκόταν εκεί υποπτευόταν από καιρό τον Τάμπο για τέτοιες ερωτοδουλειές. Διότι, εδώ που τα λέμε, δεν μπορούσε να τραγουδήσει.

Ο πάστορας μίλησε με τους πατεράδες των πέντε κοριτσιών, οι οποίοι αποφάσισαν να ανακρίνουν, όπως επέβαλλε η παράδοση, τον ύποπτο. Αυτή η παραδοσιακή ανάκριση σήμαινε ότι, μια νύχτα με πανσέληνο, θα τρυπούσαν τον Τάμπο με ακόντια σε πέντε διαφορετικά σημεία ενώ θα ήταν καθισμένος με γυμνό πεινό σε μια φωλιά μυρμηγκιών.

Περιμένοντας, λοιπόν, να μπει το φεγγάρι στη σωστή φάση φυλάκισαν τον Τάμπο σε μια καλύβα την οποία ο πάστορας φύλαγε μονίμως, μέχρι που έπαθε ηλίαση και αναγκάστηκε να πάει κάτω στο ποτάμι για να ευλογήσει και να λυτρώσει έναν ιπποπόταμο. Ο πάστορας εναπόθεσε προσεκτικά το χέρι του στη μύτη του ζώου και είπε ότι ο Ιησούς ήταν έτοιμος να...

Δεν πρόλαβε να αποσώσει τη φράση του, επειδή ο ιπποπόταμος άνοιξε το στόμα του και τον έκοψε στα δύο.

Με τον πάστορα και αρχιδεσμοφύλακα νεκρό, ο Τάμπο κατάφερε με τη βοήθεια του Πάμπλο Νερούντα να πείσει τον αντικαταστάτη δεσμοφύλακα, που ήταν γυναίκα, να ανοίξει την καλύβα για να μπορέσει να το σκάσει.

«Και τι θα γίνει μ' εσένα κι εμένα τώρα;» φώναζε η δεσμοφύλακας από πίσω του καθώς εκείνος έτρεχε όσο πιο γρήγορα μπορούσε έξω στη σαβάνα.

«Δε σε αγαπώ πια, για να πω την αλήθεια», της φώναξε και ο Τάμπο.

Αν δεν ήξερε κανείς καλά τα πράγματα, θα πίστευε ότι ο Τάμπο απολάμβανε την προστασία του Κυρίου, μια που δεν απάντησε ούτε λιοντάρια ούτε τσίτες ούτε ρινόκερους ούτε άλλα αρπακτικά κατά τη νυχτερινή διαδρομή των δύο μιλίων μέχρι την πρωτεύουσα Μασέρου. Όταν έφτασε εκεί ζήτησε δουλειά συμβούλου από

τον φύλαρχο Σείσο, που τον θυμόταν από παλιά και τον καλοδέχτηκε. Ο φύλαρχος διαπραγματευόταν με τους υπεροπτικούς Βρετανούς για ανεξαρτησία, αλλά δεν είχαν κάνει καμία πρόοδο, μέχρι που ήρθε ο Τάμπο και τους είπε πως αν οι κύριοι επέμεναν να καθυστερούν και να κάνουν κόλπα, η Μπασουτολάνδη θα ζητούσε βοήθεια από τον Ζοζέφ Ντεζιρέ Μομπούτου του Κογκό.

Οι Βρετανοί πάγωσαν. Από τον Ζοζέφ Μομπούτου; Από τον άνθρωπο που μόλις είχε ανακοινώσει στον κόσμο ότι σκεφτόταν να αλλάξει το όνομά του σε «Παντοδύναμος-μαχητής-που-χάρη-στην-αντοχή-και-αδάμαστη-θέλησή-του-να-νικήσει-περνά-από-νίκη-σε-νίκη-και-αφήνει-φωτιά-στα-χνάρια-του»;

«Ακριβώς αυτόν», είπε ο Τάμπο. «Είναι ένας από τους στενότερους φίλους μου, για να πω την αλήθεια. Για να εξοικονομούμε χρόνο, τον αποκαλώ Τζο».

Η βρετανική αντιπροσωπεία ζήτησε να κάνει μια σύσκεψη κατά την οποία συμφώνησαν μεταξύ τους ότι η περιοχή χρειαζόταν ηρεμία και ειρήνη και όχι κανέναν παντοδύναμο μαχητή που ήθελε να τον αποκαλούν αυτό που ο ίδιος νόμιζε πως ήταν. Οι Βρετανοί επέστρεψαν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων και ανακοίνωσαν: «Πάρτε τη χώρα, λοιπόν».

Η Μπασουτολάνδη έγινε Λεσότο, ο φύλαρχος Σείσο έγινε Βασιλιάς Μοσόε-σόε Β΄ και ο Τάμπο έγινε ο απολύτως αγαπημένος σύμβουλος του Βασιλιά. Του συμπεριφέρονταν σαν να ήταν μέλος της βασιλικής οικογένειας και του έδωσαν μια σακούλα με ακατέργαστα διαμάντια από το σημαντικότερο ορυχείο της χώρας, τα οποία άξιζαν μια περιουσία.

Αλλά μια μέρα έγινε άφαντος. Και είχε ήδη ένα προβάδισμα είκοσι τεσσάρων ωρών όταν ο Βασιλιάς ανακάλυψε ότι η μικρή του αδερφή –η Μασείσο, που ο άνακτας θεωρούσε πολύτιμη και την πρόσεχε σαν κόρη οφθαλμού– είχε μείνει έγκυος.

Αν κάποιος ήταν μαύρος, βρόμικος και κατά το ήμισυ ήδη φα-

φούτης στην Αφρική της δεκαετίας του εξήντα δεν ταίριαζε με κανέναν απολύτως τρόπο στον κόσμο των λευκών. Έπειτα από εκείνο το ατυχές συμβάν στην πρώην Μπασουτολάνδη, ο Τάμπο έσπευσε να πάει στο Σοβέτο, αφού είχε πρώτα πουλήσει το λιγότερο πολύτιμο από τα διαμάντια του στον πρώτο και καλύτερο κοσμηματοπώλη που βρήκε μπροστά του.

Εκεί λοιπόν, στο Σοβέτο, βρήκε ένα ακατοίκητο παράπηγμα στον Τομέα Β. Μετακόμισε εκεί, γέμισε τα παπούτσια του μέχρι πάνω με χαρτονομίσματα και έθαψε τα μισά σχεδόν διαμάντια στο χλιοπατημένο χωμάτινο δάπεδο. Τα υπόλοιπα τα έβαλε σε διάφορες κοιλοότητες του στόματός του.

Πριν αρχίσει να υπόσχεται πολλά σε όσο περισσότερες γυναίκες μπορούσε, έβαψε την παράγκα του με ένα όμορφο πράσινο χρώμα, μια που κάτι τέτοια εντυπωσίαζαν τις κυράδες· αγόρασε επίσης λινοτάπητα και κάλυψε το χωμάτινο πάτωμα.

Το ξελόγιασμα γινόταν σε όλους τους τομείς του Σοβέτο, αλλά έπειτα από κάποιον καιρό, ο Τάμπο εξαίρεσε τον δικό του τομέα για να μπορεί, όταν έκανε ανάπαυλα από τις κατακτήσεις, να κάθεται και να διαβάζει έξω από την παράγκα του δίχως να τον ενοχλούν πιότερο απ' όσο ήταν απαραίτητο.

Εκτός από το διάβασμα και τις γκομενοδουλειές, έκανε και τα ταξίδια του. Πέρα-δώθε σε όλη την Αφρική, δύο φορές τον χρόνο. Αυτά τα ταξίδια του πρόσφεραν και εμπειρίες ζωής και νέα βιβλία.

Επέστρεφε, ωστόσο, πάντα στην παράγκα του, όσο ανεξάρτητος οικονομικά κι αν ήταν τώρα πια. Αν μη τι άλλο, η μισή του περιουσία βρισκόταν σε βάθος τριάντα εκατοστών κάτω από τον λινοτάπητα. Ο Τάμπο είχε ακόμη ολόκληρα τα κάτω δόντια του, κι έτσι δε χωρούσαν όλα τα υπόλοιπα διαμάντια στο στόμα του.

Χρειάστηκαν μερικά χρόνια για να αρχίσουν οι φίθυροι στην παραγκούπολη του Σοβέτο. Πού είχε βρει εκείνος ο παλαβός με τα βιβλία όλα τα λεφτά που είχε;

Για να μην ενισχυθούν περισσότεροι οι φήμες ο Τάμπο αποφάσισε να βρει μια δουλειά. Το πιο απλό τότε ήταν να δουλεύει

ως εκκενωτής αποχωρητηρίων για μερικές ώρες την εβδομάδα.

Οι περισσότεροι συνάδελφοί του ήταν σχεδόν αποκλειστικά νεαροί, αλκοολικοί άντρες χωρίς μέλλον. Αλλά και μερικά παιδιά. Ανάμεσά τους και μια δεκατριάχρονη γυναίκα που του έχωσε ένα ψαλίδι στον μηρό απλώς επειδή ο Τάμπο έτυχε να ανοίξει λάθος πόρτα στα ντους – ή τη σωστή πόρτα, εν πάση περιπτώσει. Αλλά το λάθος ήταν της κοπέλας – πολύ νέα· ασχημάτιστη· τίποτα δηλαδή για τα γούστα του Τάμπο, εκτός κι αν υπήρχε παντελής έλλειψη και ανάγκη.

Ο τραυματισμός με το ψαλίδι τον είχε πονέσει. Και τώρα εκείνη –άκουσον άκουσον!– στεκόταν έξω από την παράγκα του και ήθελε να της μάθει ο Τάμπο να διαβάζει.

«Θα σε βοηθούσα ευχαρίστως, αν δεν έπρεπε να φύγω για ένα ταξίδι αύριο», είπε ο Τάμπο· και σκέφτηκε ότι ίσως ήταν καλή ιδέα να έκανε αυτό που ισχυριζόταν ότι θα έκανε.

«Ταξίδι;» έκανε η Νομπέκο, που δεν είχε βγει ποτέ από το Σοβέτο σε όλη τη δεκατριάχρονη ζωή της. «Και πού θα πας;»

«Βόρεια», είπε ο Τάμπο. «Μετά θα δω».

Όσον καιρό έλειπε ο Τάμπο η Νομπέκο μεγάλωσε κατά έναν χρόνο και πήρε προαγωγή. Και ως προϊσταμένη απέδειξε γρήγορα την αξία της. Μέσω ενός ευφυούς συστήματος σύμφωνα με το οποίο ο τομέας της χωρίστηκε σε περιοχές βασισμένες στη δημογραφία, αντί για το γεωγραφικό μέγεθος ή τη φήμη της καθεμιάς, η τοποθέτηση των αποχωρητηρίων έγινε πιο αποτελεσματική.

«Βελτίωση κατά τριάντα τοις εκατό», την επαίνεσε ο προκάτοχός της.

«Κατά τριάντα κόμμα δύο», είπε η Νομπέκο.

Η προσφορά ανταποκρινόταν στη ζήτηση, και αντιστρόφως. Έμειναν και χρήματα από τον προϋπολογισμό για τέσσερες νέες εγκαταστάσεις πλυσίματος και καθαρισμού.

Η δεκατετράχρονη ήταν απίστευτα ευφραδής, αν σκεφτόταν

κάνεις πώς χρησιμοποιούσαν οι άντρες γύρω της τη γλώσσα σε καθημερινή βάση. (Όποιος κουβέντιασε ποτέ με κάποιον εκκενωτή αποχωρητηρίων στο Σοβέτο ξέρει ότι οι μισές από τις λέξεις που χρησιμοποιούν δε θα τυπώνονταν ποτέ σε χαρτί και τις άλλες μισές δε θα είχε διανοηθεί ποτέ του να τις σκεφτεί.) Η εκ μέρους της ικανότητα σχηματισμού λέξεων και φράσεων ήταν εν μέρει έμφυτη. Αλλά υπήρχε, επίσης, και ένας δέκτης ραδιοφωνικών εκπομπών σε μια γωνιά του γραφείου Προϊσταμένου των Αποχωρητηρίων και η Νομπέκο, από τότε που ήταν μικρή, φρόντιζε να τον ανοίγει με το που βρισκόταν εκεί. Έβρισκε πάντα τον σταθμό με τις ειδήσεις και τις συζητήσεις και άκουγε με προσοχή όχι μόνον αυτά που έλεγαν, αλλά και πώς τα έλεγαν.

Ήταν μάλιστα η εβδομαδιαία εκπομπή με τίτλο «Αφρικανική προοπτική» που της έμαθε ότι υπήρχε και ένας κόσμος έξω από το Σοβέτο. Όχι πως αυτός ο κόσμος ήταν απαραίτητα ομορφότερος, ή ότι υποσχόταν περισσότερα. Αλλά ήταν έξω από το Σοβέτο.

Όπως όταν η Αγκόλα απέκτησε την ανεξαρτησία της. Το απελευθερωτικό κίνημα με την επωνυμία *Κόμμα Ενωμένης Πάλης Αφρικανών της Αγκόλα* (*Partido da Luta Unida dos Africanos de Angola*), το PLUA, είχε ενωθεί με το *Κομμουνιστικό Κόμμα της Αγκόλα* (*Partido Comunista Angolano*), το PCA, για να σχηματίσουν το *Λαϊκό Κίνημα για την Απελευθέρωση της Αγκόλα-Εργατικό Κόμμα* (*Movimento Popular de Libertação de Angola-Partido do Trabalho*), το MPLA, το οποίο, μαζί με τα απελευθερωτικά κινήματα FNLA (*Frente Nacional de Libertação de Angola/Εθνικό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Αγκόλα*) και την UNITA (*União Nacional para a Independência Total de Angola/Εθνική Ένωση για την πλήρη Ανεξαρτησία της Αγκόλα*) έκαναν την πορτογαλική κυβέρνηση να μετανιώσει που είχε ανακαλύψει αυτό το κομμάτι της Μαύρης Ηπείρου. Μια κυβέρνηση η οποία, παρεμπιπτόντως, στα τετρακόσια χρόνια που ήλεγχε τη χώρα δεν είχε καταφέρει να κτίσει ούτε ένα πανεπιστήμιο.

Η αναλφάβητη Νομπέκο δεν καταλάβαινε ακριβώς ποιο ακρωνύμιο από όλα αυτά είχε καταφέρει τι, αλλά το αποτέλεσμα, εν πάση περιπτώσει, φαινόταν να είναι η «αλλαγή», η οποία μαζί με τη λέξη «φαγητό» ήταν από τις καλύτερες που ήξερε η Νομπέκο.

Μια φορά έτυχε να εκφράσει μπροστά στους συνεργάτες της ότι αυτό το πράγμα που λεγόταν αλλαγή θα μπορούσε κάλλιστα να είναι κάτι ενδιαφέρον και γι' αυτούς τους ίδιους. Αλλά εκείνοι διαμαρτυρήθηκαν και είπαν ότι δεν ταίριαζε να στέκεται εκεί η προϊσταμένη και να τους μιλάει για πολιτική. Δεν έφτανε, δηλαδή, που ήταν αναγκασμένοι να κουβαλούν σκατά ολημερίς, έπρεπε να τα ακούνε και από πάνω;

Ως Προϊσταμένη Εκκένωσης Αποχωρητηρίων, η Νομπέκο αναγκαζόταν όχι μόνον να χειρίζεται τον κάθε απελπιστικό συνάδελφό της, αλλά και τον επόπτη Πιτ ντι Τόιτ από το Τμήμα Καθαριότητας του Δήμου Γιοχάνεσμπουργκ. Την πρώτη φορά που ο Πιτ ντι Τόιτ πήγε εκεί, μετά τον διορισμό της, ανακοίνωσε ότι δε θα έκτιζαν τέσσερις νέες εγκαταστάσεις καθαριότητας αλλά μία μόνο, λόγω δύσκολης δημοσιονομικής κατάστασης. Η Νομπέκο ανταπέδωσε με τον δικό της τρόπο.

«Από το ένα στο άλλο τώρα: Πώς βλέπει ο κύριος επόπτης την εξέλιξη στην Τανζανία; Μήπως είναι έτοιμο να καταρρεύσει το σοσιαλιστικό πείραμα του Τζούλιους Νιερέρε ή όχι; Ποια είναι η άποψη του επόπτη;»

«Στην Τανζανία;»

«Ναι, το έλλειμμα δημοπρασιών πλησιάζει το ένα εκατομμύριο τόνους τώρα. Το θέμα είναι τι θα έκανε ο Νιερέρε αν δεν υπήρχε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Ή μήπως ο επόπτης θεωρεί ότι το ΔΝΤ είναι προβληματικό ούτως ή άλλως;»

Αυτά είπε η κοπέλα που δεν είχε πάει ποτέ της στο σχολείο και δεν είχε βγει έξω από το Σοβέτο. Και τα είπε στον επόπτη που ανήκε στην εξουσία που είχε πάει στο πανεπιστήμιο. Ο

επόπτης ήταν λευκός εξαρχής. Αλλά τώρα είχε γίνει κάτασπρος, ακουγοντας τα ερωτήματα της κοπέλας.

Ο Πιτ ντι Τόιτ ένιωσε ότι τον εξευτέλιξε μια δεκατετράχρονη αναλφάβητη· η οποία, μάλιστα, απέρριπτε τα έγγραφά του για τις πιστώσεις υγιεινής.

«Και πώς σκέφτηκε αλήθεια σ' αυτήν εδώ την περίπτωση ο κύριος επόπτης;» είπε η Νομπέκο, που είχε μάθει να ερμηνεύει τους αριθμούς με δικούς της τρόπους. «Γιατί πολλαπλασίασε τις ενδεικτικές τιμές μεταξύ τους;»

Μια αναλφάβητη που μπορούσε να μετράει!

Τη μισούσε.

Τους μισούσε όλους αυτούς.

Μερικούς μήνες αργότερα επέστρεψε και ο Τάμπο. Το πρώτο που πρόσεξε ήταν πως η κοπέλα με το ψαλίδι είχε γίνει προϊσταμένη του· και ότι δεν ήταν πια κοριτσάκι. Είχε αρχίζει να σχηματίζεται.

Μια εσωτερική πάλη ξεκίνησε στην ψυχή του κατά το ήμισυ φαφούτη. Από τη μια υπήρχε το ένστικτο που του έλεγε να εμπιστεύεται το κούφιο, πλέον, χαμόγελό του, την αφηγηματική του ικανότητα και τον Πάμπλο Νερούντα· από την άλλη ήταν κι αυτό με το ποια ήταν προϊσταμένη· μαζί με την ανάμνηση του ψαλιδιού.

Ο Τάμπο αποφάσισε να περιμένει, αλλά σε επιφυλακή.

«Τώρα είναι πια καιρός να σου μάθω να διαβάξεις», της είπε.

«Υπέροχα!» αναφώνησε η Νομπέκο. «Ας αρχίσουμε αμέσως μετά τη δουλειά σήμερα. Θα έρθουμε στην παράγκα σου, εγώ και το ψαλίδι».

Ο Τάμπο ήταν πραγματικά καλός δάσκαλος. Και η Νομπέκο μια μαθήτρια που έπαιρνε τα γράμματα. Ήδη την τρίτη μέρα μπορούσε να σχηματίζει την αλφαβήτα με ένα κλαδάκι στη λασπουριά, έξω από την παράγκα του Τάμπο. Και έχοντας ως βάση

τα γράμματα αυτά, συλλάβιζε ολάκερες λέξεις από την πέμπτη μέρα και μετά. Στην αρχή τα περισσότερα τα έκανε λάθος. Έπειτα από δυο μήνες έκανε τα περισσότερα σωστά.

Στα διαλείμματα των μαθημάτων ο Τάμπο της έλεγε αυτά που είχε δει στα ταξίδια του. Η Νομπέκο κατάλαβε αμέσως ότι ο Τάμπο στις αφηγήσεις του αναμείγνυε δύο μέρη φαντασίας και ένα μέρος πραγματικότητας το πολύ, αλλά της άρεσε κι αυτό. Άλλωστε, η πραγματικότητα ήταν αρκετά άθλια. Η Νομπέκο δεν είχε ανάγκη από αληθινές ιστορίες.

Τώρα τελευταία ο Τάμπο είχε πάει στην Αιθιοπία για να εκθρονίσει την Αυτού Αυτοκρατορική Εξοχότητα, τον Λέοντα του Ιούδα, τον Εκλεκτό του Θεού, τον Βασιλέα των Βασιλέων.

«Τον Χαϊλέ Σελασιέ», είπε η Νομπέκο.

Ο Τάμπο δεν απάντησε· προτιμούσε να μιλά παρά να ακούει.

Η ιστορία για τον αυτοκράτορα που ονομαζόταν Ρας Ταφέρι –εξ αυτού προήλθε τελικά η ονομασία «Ρασταφάρι» για μια ολόκληρη θρησκεία, όχι μόνο στις Δυτικές Ινδίες– ήταν τόσο ζουμερη, ώστε ο Τάμπο αποφάσισε να τη φυλάξει για αργότερα, για τη μέρα που θα άρχιζε να φλερτάρει τη Νομπέκο.

Εν τω μεταξύ, τώρα, ο ιδρυτής είχε απομακρυνθεί από τον αυτοκρατορικό του θρόνο και σε όλο τον κόσμο κάθονταν όλοι οι πιστοί νεαροί και κάπνιζαν αναρωτώμενοι πώς έγινε και ο πολλά υποσχόμενος Μεσσίας, η ενσάρκωση του Θεού, τελικά καθαιρέθηκε. Γίνεται να εκθρονίζεις τον Θεό;

Η Νομπέκο ήταν προσεκτική και δε ρώτησε για το πολιτικό υπόβαθρο αυτού του δράματος. Εδώ που τα λέμε, ήταν πολύ σίγουρη ότι ο Τάμπο δεν είχε την παραμικρή ιδέα γι' αυτά· και οι πολλές ερωτήσεις θα μπορούσαν να αφαιρέσουν το στοιχείο της διασκέδασης από τις ιστορίες του.

«Πες μου κι άλλα!» τον παρότρυνε αμέσως.

Ο Τάμπο σκέφτηκε ότι αυτό εδώ εξελισσόταν καλά – πόσο λάθος μπορεί να κάνει κανείς! Πήγε και κάθισε πιο κοντά στην κοπέλα και συνέχισε λέγοντας ότι, καθώς επέστρεφε, είχε περάσει

από την Κινσάσα, όπου βοήθησε τον Μοχάμεντ Άλι* στη «Βροντή στη Ζούγκλα» (*The Rumble in the Jungle*), ήτοι στον αγώνα βαρέων βαρών όπου θα αντιμετώπιζε τον αήτητο Τζορτζ Φόρμαν.

«Θεέ μου, πόσο συναρπαστικό!» είπε η Νομπέκο και σκέφτηκε ότι αυτό σαν ιστορία ήταν όντως τέτοιο.

Ο Τάμπο χαμογέλασε τόσο πλατιά, που εκείνη μπόρεσε να δει κάτι να στραφταλίζει ανάμεσα στα δόντια που του είχαν απομείνει.

«Στην πραγματικότητα ήταν ο αήτητος που ήθελε τη βοήθειά μου, αλλά είχα την αίσθηση πως...» άρχισε να λέει ο Τάμπο και δεν τελείωσε προτού περιγράψει πώς βγήκε νοκ άουτ ο Φόρμαν στον όγδοο γύρο και ο Αλί ευχαρίστησε τον καρδιακό του φίλο Τάμπο για την ανεκτίμητη βοήθειά του.

«Α, και η γυναίκα του Αλί ήταν γοητευτικότερη, παρεμπιπτόντως».

«Η γυναίκα του Αλί;» έκανε η Νομπέκο. «Μη μου πεις ότι...»

Ο Τάμπο γέλασε τόσο δυνατά που το στόμα του κροτάλιζε, αλλά μετά σοβαρεύτηκε ξανά και την πλησίασε κι άλλο.

«Είσαι πολύ όμορφη, Νομπέκο», της είπε. «Πολύ ομορφότερη από τη γυναίκα του Αλί. Τι θα έλεγες εγώ κι εσύ να ζευγαρώναμε; Να μετακομίσουμε κάπου μαζί».

Και έπειτα έβαλε το χέρι του στον ώμο της.

Η Νομπέκο σκέφτηκε πως το να μετακόμιζε κάπου ακουγόταν υπέροχο. Οπουδήποτε, εδώ που τα λέμε. Αλλά όχι μαζί με τον γλίτσα! Το μάθημα της ημέρας είχε τελειώσει. Η Νομπέκο έχωσε άλλο ένα ψαλίδι στον ατραυμάτιστο μηρό του Τάμπο και έφυγε από κει.

* Ο Μοχάμεντ Άλι (πραγματικό όνομα Κάσιους Μαροσέλιους Κλέι) είναι Αμερικανός πυγμάχος. Το όνομα Μοχάμεντ Αλί (είναι γνωστός ως Μοχάμεντ Άλι) του το έδωσε ο πνευματικός καθοδηγητής του Ελάιτζα Μοχάμεντ το 1964, όταν ο Κλέι ασπάστηκε το Ισλάμ. Πηγή: Βικιπαίδεια. (Σ.τ.Ε.)

Την επομένη επέστρεψε στην παράγκα του Τάμπο και του είπε ότι απουσίασε από τη δουλειά χωρίς να ειδοποιήσει.

Ο Τάμπο απάντησε ότι τον πονούσαν και οι δύο μηροί του, ειδικά ο ένας τον πονούσε περισσότερο, και ότι η δεσποινίς Νομπέκο ήξερε καλά σε τι οφειλόταν ο πόνος.

Βεβαίως ήξερε· και θα πονούσε περισσότερο, διότι την επόμενη φορά σκόπευε να μη χώσει το ψαλίδι στον έναν ή στον άλλον μηρό, αλλά κάπου ανάμεσά τους, αν ο μπαρμπα-Τάμπο δεν άρχιζε να συμπεριφέρεται όπως έπρεπε.

«Εκτός αυτού, είδα και άκουσα καλά χτες τι έχεις μέσα στο κακάσχημο στόμα σου. Αν δε συμμορφωθείς από δω και πέρα, σου υπόσχομαι να το αποκαλύψω σε όσους περισσότερους μπορώ».

Ο Τάμπο τα χρειάστηκε. Ήξερε πολύ καλά ότι δε θα ζούσε πολλά λεπτά της ώρας αν ο κόσμος μάθαινε για την περιουσία του από διαμάντια.

«Και τι ζητάς από μένα στην ουσία;» έκανε με παραπονιάρικη φωνή.

«Θέλω να μπορώ να έρχομαι εδώ και να διαβάζω συλλαβίζοντας τα βιβλία σου, χωρίς να είμαι υποχρεωμένη να έχω ένα καινούργιο ψαλίδι κάθε φορά μαζί μου. Τα ψαλίδια είναι ακριβά για μας που έχουμε το στόμα γεμάτο με δόντια αντί με κάτι άλλο».

«Γιατί δε σηκώνεσαι να φύγεις από δω;» ρώτησε ο Τάμπο. «Θα σου δώσω ένα διαμάντι αν με αφήσεις στην ησυχία μου».

Είχε δωροδοκήσει και παλιότερα κόσμο, αλλά τούτη τη φορά δεν τα κατάφερε. Η Νομπέκο είπε ότι δε διεκδικούσε διαμάντια. Ό,τι δεν της ανήκε δεν της ανήκε.

Πολύ αργότερα, σε ένα άλλο μέρος του κόσμου, θα αποδεικνυόταν ότι η ζωή ήταν πολύ πιο περίπλοκη.

Η ειρωνεία ήταν πως η ζωή του Τάμπο τελείωσε εξαιτίας δύο γυναικών. Αυτές είχαν μεγαλώσει στην Πορτογαλική Ανατολική Αφρική και βιοπορίζονταν σκοτώνοντας λευκούς κτηματίες για

να τους κλέβουν μετά τα χρήματά τους. Η δραστηριότητά τους αυτή πήγαινε πολύ καλά όσο διαρκούσε ο εμφύλιος πόλεμος.

Αλλά όταν ήρθε η ανεξαρτησία και η αλλαγή της ονομασίας της χώρας σε Μοζαμβίκη, οι κτηματίες που βρίσκονταν ακόμη στη χώρα πήραν διορία σαράντα οχτώ ωρών για να την εγκαταλείψουν. Οι γυναίκες δεν είχαν πλέον άλλη επιλογή από το να σκοτώνουν τώρα πλούσιους μαύρους. Ως επιχειρηματική ιδέα ήταν πολύ χειρότερη, επειδή όλοι σχεδόν οι μαύροι που είχαν κάτι άξιο κλοπής ανήκαν τώρα πια στο κυβερνητικό Μαρξιστικό-Λενινιστικό Κόμμα. Οπότε, πολύ σύντομα οι γυναίκες αυτές άρχισαν να καταζητούνται από το κράτος και να τις κυνηγά η φοβερή αστυνομία της νέας χώρας.

Γι' αυτό έφυγαν για τον νότο. Και τελικά κατέληξαν στον υπέροχο κρουφώνα που έφερε το όνομα Σοβέτο, έξω από το Γιοχάνεσμπουργκ.

Αν το πλεονέκτημα με τη μεγαλύτερη παραγωγούπολη της Νοτίου Αφρικής ήταν ότι μπορούσες να εξαφανιστείς στο πλήθος –αν ήταν κανείς μαύρος, παναπέι–, το μειονέκτημα ήταν ότι ο κάθε λευκός κτηματίας στην Πορτογαλική Ανατολική Αφρική είχε περισσότερη περιουσία από τις οχτακόσιες χιλιάδες κατοίκους του Σοβέτο αντάμα – του Τάμπο εξαιρουμένου. Εν πάση περιπτώσει, οι γυναίκες αυτές κατάπιανε μερικά χάπια διαφορετικών χρωμάτων και βγήκαν παγανιά για φόνο. Έπειτα από κάμποσο χρονικό διάστημα βρήκαν και τον δρόμο για τον Τομέα Β και εκεί, πίσω από τις αράδες των αποχωρητηρίων, είδαν μια πράσινη παράγκα ανάμεσα στις άλλες που είχαν το χρώμα της σκουριάς. Όποιος βάφει την παράγκα του πράσινη (ή οποιοδήποτε άλλο χρώμα) έχει προφανώς πολλά λεφτά για να περνάει, σκέφτηκαν οι γυναίκες, και μπούκαραν εκεί νυχτιάτικα, κάρφωσαν ένα μαχαίρι στο στήθος του Τάμπο και το έστριψαν. Ο άντρας που είχε συντρίψει τόσες και τόσες καρδιές βρέθηκε με τη δική του κομματιασμένη.

Όταν εκείνος εξέπνευσε οι γυναίκες έψαξαν για τα χρήματά του ανάμεσα σε όλα τα αναθεματισμένα βιβλία που είχε στοι-

βαγμένα παντού. Σε τι σόι παλαβό είχαν πέσει τούτη τη φορά;

Στο τέλος βρήκαν ένα μάτσο λεφτά στο ένα παπούτσι του θύματος και ένα μάτσο στο άλλο. Έπειτα κάθισαν, εντελώς ασύνετα, για να τα μοιράσουν μεταξύ τους. Διότι εκείνη η ποσότητα χαπιών που είχαν καταπιεί μαζί με μισό μπουκάλι ρούμι είχε κάνει τις γυναίκες να χάσουν την αίσθηση του χώρου και του χρόνου. Έτσι βρέθηκαν καθισμένες εκεί που είχαν καθίσει, με χαμογελαστά πρόσωπα, όταν εμφανίστηκε, πραγματικά αναπάντεχα, η αστυνομία.

Οι γυναίκες συνελήφθηκαν και μετατράπηκαν σε τριακονταετές έξοδο για το σωφρονιστικό σύστημα της Νοτίου Αφρικής. Τα χαρτονομίσματα που μετρούσαν εξαφανίστηκαν πολύ νωρίς στην αστυνομική περαιτέρω διαδικασία. Το πτώμα του Τάμπο έμεινε εκεί μέχρι την επομένη. Το συνηθέστερο χόμπι της νοτιοαφρικανικής αστυνομίας ήταν, αν γινόταν, να μεταθέτουν στην επόμενη βάρδια να αναλαμβάνει τον κάθε πεθαμένο νέγρο.

Η Νομπέκο είχε ξυπνήσει ήδη νυχτιάτικα από τη φασαρία που γινόταν πίσω από τις αράδες αποχωρητηρίων. Ντύθηκε, πήγε εκεί και κατάλαβε περίπου τι είχε συμβεί.

Όταν οι αστυνομικοί έφυγαν με τις φόνισσες και όλα τα χρήματα του Τάμπο, η Νομπέκο μπήκε μέσα στην παράγκα.

«Ήσουν απαίσιος άνθρωπος, αλλά έλεγες ψέματα με πολύ διασκεδαστικό τρόπο. Θα μου λείψεις. Ή τουλάχιστον θα μου λείψουν τα βιβλία σου».

Έπειτα άνοιξε το στόμα του Τάμπο και έβγαλε από κει μέσα δεκατέσσερα ακατέργαστα διαμάντια, ακριβώς όσα χωρούσαν στις κοιλότητες που είχαν αφήσει τα χαμένα δόντια του.

«Δεκατέσσερις τρύπες, δεκατέσσερα διαμάντια», είπε η Νομπέκο. «Πλήρης αντιστοιχία, έτσι;»

Ο Τάμπο δεν απάντησε. Αλλά η Νομπέκο παραμέρισε τον λινοτάπητα και άρχισε να σκάβει.

«Αυτό σκέφτηκα κι εγώ», είπε όταν βρήκε αυτό που έψαχνε. Κατόπιν πήρε νερό και μια πατσαβούρα και έπλυne τον Τά-

μπο. Τον τράβηξε έξω από την παράγκα και θυσίασε το μοναδικό της λευκό σεντόνι για να καλύψει το πτώμα του. Λίγη αξιοπρέπεια την άξιζε ούτως ή άλλως. Όχι πολλή. Αλλά λίγη, την άξιζε.

Η Νομπέκο έραψε όλα τα διαμάντια του Τάμπο στις ραφές του μοναδικού της μπουφάν και έπειτα πήγε και ξάπλωσε.

Η Προϊσταμένη Αποχωρητηρίων αποφάσισε να κοιμηθεί παραπάνω το επόμενο πρωί. Είχε πολλά να επεξεργαστεί. Όταν πήγε τελικά στο γραφείο ήταν εκεί όλοι οι εκκενωτές αποχωρητηρίων. Είχαν αντιληφθεί ότι η προϊσταμένη απουσίαζε και βρίσκονταν τώρα στην τρίτη πρωινή τους μπίρα. Έπειτα από τη δεύτερη, η δουλειά τους είχε περάσει σε δεύτερη μοίρα και τώρα κάθονταν όλοι μαζί και έκριναν κατά πόσον οι Ινδοί ήταν ή όχι μια κατώτερη ράτσα. Ο πιο θρασύς από αυτούς τους εργάτες ετοιμαζόταν εκείνη τη στιγμή να πει την ιστορία ενός Ινδού που είχε προσπαθήσει να κλείσει μια διαρροή στη στέγη της παράγκας του με χαρτόνι γκροφρέ.

Η Νομπέκο διέκοψε τη δραστηριότητά τους, μάζεψε τα μπουκάλια που δεν είχαν προλάβει να αδειάσουν και είπε πως υποψιαζόταν ότι οι συνάδελφοι δε σκέφτονταν τίποτε άλλο πέρα από το περιεχόμενο των βαρελιών των αποχωρητηρίων που έπρεπε να αδειάσουν. Καλά, ήταν τόσο ηλίθιοι ώστε να μην καταλαβαίνουν ότι η ηλιθιότητα δεν είχε καμία σχέση με τη φυλή του καθενός;

Ο θρασύς απάντησε ότι η προϊσταμένη δεν μπορούσε μάλλον να καταλάβει ότι χρειαζόταν κανείς μια μπίρα και λίγη ηρεμία μετά τα πρώτα εβδομήντα πέντε πρωινά βαρέλια, δίχως να χρειάζεται να ακούει και κουβέντες για το αν είμαστε τόσο ίδιοι και ίσοι όλοι μας.

Η Νομπέκο σκέφτηκε να του πετάξει ένα ρολό χαρτιού υγείας στο κεφάλι, αλλά έπειτα κατάλαβε ότι θα πήγαινε χαράμι το ρολό. Αντιθέτως, τους διέταξε να επιστρέψουν στη δουλειά.

Έπειτα πήγε στην παράγκα της. Και έπειτα είπε ξανά στον εκατό της εκείνο το: «Τι κάνω εγώ εδώ;»

Την επομένη θα έκλεινε τα δεκαπέντε.

Η Νομπέκο είχε στα δέκατα πέμπτα γενέθλιά της μια συνομιλία, την οποία είχε προγραμματίσει από πολύ πριν, με τον Πιτ ντι Τόιτ στο Τμήμα Καθαριότητας του Δήμου Γιοχάνεσμπουργκ. Τούτη τη φορά εκείνος ήταν καλύτερα προετοιμασμένος. Είχε μελετήσει τους λογαριασμούς λεπτομερώς. Τώρα θα έδειχνε στη δωδεκάχρονη πόσα απίδια έπιανε ο σάκος.

«Ο Τομέας Β υπερέβη τον προϋπολογισμό κατά έντεκα τοις εκατό», είπε ο Πιτ ντι Τόιτ και κοίταξε τη Νομπέκο πάνω από τα ματογυάλια του, που στην πραγματικότητα δε χρειαζόταν και τα οποία τον έδειχναν μεγαλύτερο απ' όσο ήταν.

«Ο Τομέας Β δεν υπερέβη καθόλου τον προϋπολογισμό του», είπε η Νομπέκο.

«Αν λέω εγώ ότι ο Τομέας Β υπερέβη τον προϋπολογισμό του κατά έντεκα τοις εκατό, το έχει κάνει», είπε ο Πιτ ντι Τόιτ.

«Κι αν εγώ λέω ότι ο επόπτης μετράει όσο καταλαβαίνει, λέω αλήθεια. Δώσε μου μερικά δευτερόλεπτα», είπε η Νομπέκο. Αρπάξε τα χαρτιά με τους υπολογισμούς από το χέρι του, κοίταξε τους αριθμούς, έδειξε την εικοστή αράδα και είπε: «Η έκπτωση που διαπραγματεύτηκα τη δώσαμε και πήραμε παραπανίσινα υλικά. Αν την υπολογίσεις στην ντε φάκτο τιμή που βγήκε από την έκπτωση, αντί να τη δεις σαν μια φανταστική τιμή καταλόγου, θα δεις ότι αυτό το έντεκα τοις εκατό που φαντάστηκες δεν υπάρχει. Εξάλλου, ο επόπτης μπέρδεψε τα συν με τα πλην. Αν μετρούσαμε όπως επιθυμεί ο επόπτης, θα ήμασταν έντεκα τοις εκατό κάτω από τον προϋπολογισμό. Αλλά θα ήταν κι αυτό λάθος, για να είμαστε ειλικρινείς».

Ο Πιτ ντι Τόιτ έγινε κατακόκκινος. Μα δεν καταλάβαινε αυτή η κοπέλα τη θέση της; Τι θα γινόταν, δηλαδή, αν ο καθένας απο-

φάιζε ποιο ήταν σωστό ή λάθος; Τη μίσησε περισσότερο από ποτέ, αλλά δεν μπορούσε να βρει κάτι να της πει. Γι' αυτό της είπε: «Μιλήσαμε αρκετά για σένα στο γραφείο».

«Μπα;» έκανε η Νομπέκο.

«Πιστεύουμε ότι δυσκολεύεσαι να συνεργαστείς».

Η Νομπέκο κατάλαβε ότι επρόκειτο να πάρει πόδι, όπως και ο προκάτοχός της.

«Μπα;» έκανε.

«Φοβάμαι ότι πρέπει να σε μεταθέσουμε. Θα πας ξανά στο τακτικό εργατικό δυναμικό».

Αυτό ήταν κάτι περισσότερο απ' όσα είχαν προσφέρει στον προκάτοχό της. Η Νομπέκο σκέφτηκε ότι ο επόπτης πρέπει να είχε πολύ καλή διάθεση εκείνη την ημέρα.

«Μπα;» έκανε.

«Το “μπα” είναι το μόνο που έχεις να πεις;» έκανε οργισμένος ο Πιτ ντι Τόιτ.

«Σίγουρα θα μπορούσα να αποκαλύψω στον κύριο Ντι Τόιτ πόσο βλάκας είναι, αλλά το να τον κάνω να το καταλάβει θα ήταν μάλλον χαμένος χρόνος. Αυτό έμαθα τόσα χρόνια ανάμεσα στους εκκενωτές αποχωρητηρίων. Υπάρχουν κι εδώ ηλίθιοι, θα πρέπει να ξέρει ο κύριος Ντι Τόιτ. Οπότε, είναι καλύτερα να φύγει κανείς από δω για να μη βλέπει τον κύριο Ντι Τόιτ πια», είπε η Νομπέκο.

Και έκανε ακριβώς αυτό.

Αυτά που είπε τα είπε τόσο γρήγορα, που ο Πιτ ντι Τόιτ δεν πρόλαβε να αντιδράσει πριν εξαφανιστεί από κει η κοπέλα. Τώρα δεν τον έπαιρνε να πάει να την ψάξει ανάμεσα στις παράγκες. Εξάλλου, ούτε που τον ένοιαζε· εκείνη θα μπορούσε να πάει και να κρυφτεί ανάμεσα στα σκουπίδια μέχρι να πεθάνει από φυματίωση, από τα ναρκωτικά, ή μέχρι κάποιος από τους άλλους αναλφάβητους να τη σκοτώσει.

«Φτου!» έκανε ο Πιτ ντι Τόιτ και έγνεψε στον σωματοφύλακα που πλήρωνε ο μπαμπάς του.

Ώρα να επιστρέψουν στον πολιτισμό.

Δεν ήταν μόνο η δουλειά της προϊσταμένης που είχε γίνει κανός σ' εκείνη την κουβέντα με τον επόπτη, αλλά και η δουλειά γενικώς. Και ως εκ τούτου, και ο τελευταίος μισθός της Νομπέκο.

Το σακίδιο με τα ασημάντα υπάρχουντά της ήταν έτοιμο. Περιείχε μια αλλαξιά ρούχα, τρία από τα βιβλία του Τάμπο και τα είκοσι κομμάτια αποξηραμένο κρέας αντιλόπης που είχε μόλις αγοράσει με τα τελευταία της χρήματα.

Τα βιβλία τα είχε ήδη διαβάσει και τα είχε μάθει απέξω. Αλλά υπήρχε και κάτι συμπαθητικό στα βιβλία: η ίδια η ύπαρξή τους. Το ίδιο περίπου με τους συναδέλφους εκκενωτές αποχωρητηρίων, από την αντίστροφη πλευρά όμως.

Ήταν βράδυ και είχε ψυχρούλα. Η Νομπέκο φόρεσε το μοναδικό της μπουφάν. Ξάπλωσε στο μοναδικό της στρώμα και κουκουλώθηκε με το μοναδικό της πάπλωμα – με το μοναδικό της σεντόνι είχε τυλίξει το πτώμα. Το επόμενο πρωί θα έφευγε.

Και, ξαφνικά, ήξερε πού θα πήγαινε!

Είχε διαβάσει γι' αυτό στην εφημερίδα την προηγούμενη μέρα. Θα πήγαινε στην οδό Αντρίς 75, στην Πρετόρια.

Στην Εθνική Βιβλιοθήκη.

Απ' όσο ήξερε, δεν ήταν απαγορευμένη περιοχή για μαύρους: και με λίγη τύχη θα έμπαινε μέσα. Τι θα μπορούσε, όμως, να κάνει μετά, πέρα από το να ανασαίνει και να απολαμβάνει τη θέα, δεν ήξερε. Αλλά αυτό έφτανε για αρχή. Και ήξερε, επίσης, ότι τα βιβλία θα την καθοδηγούσαν στα επόμενα βήματά της.

Με αυτές τις σκέψεις και αποφάσεις αποκοιμήθηκε για τελευταία φορά στην παράγκα που είχε κληρονομήσει πριν από πέντε χρόνια από τη μαμά της. Και αποκοιμήθηκε χαμογελώντας.

Δεν το είχε ξανακάνει ποτέ αυτό.

Όταν ξημέρωσε, σηκώθηκε και έφυγε. Δεν ήταν μικρή η διαδρομή που είχε μπροστά της. Ο πρώτος της περίπατος έξω από το Σοβέτο θα ήταν εννιά μίλια μακρής.

Έπειτα από έξι ώρες, και είκοσι έξι από τα ενενήντα χιλιό-

μετρα, η Νομπέκο είχε φτάσει στο κεντρικό Γιοχάνεσμπουργκ. Άλλος κόσμος! Έφτανε μόνο πως όλοι γύρω της ήταν λευκοί και εντυπωσιακά όμοιοι με τον Πιτ ντι Τόιτ. Η Νομπέκο κοιτούσε με περιεσό ενδιαφέρον γύρω της. Υπήρχαν πινακίδες από νέον, φανάρια· γενικώς, θόρυβος. Υπήρχαν, επίσης, λαμπερά καινούργια αμάξια, μοντέλα που δεν είχε ξαναδεί. Όταν στράφηκε κατά το ήμισυ για να δει περισσότερα, πρόσεξε πως ένα από αυτά κατευθυνόταν με μεγάλη ταχύτητα πάνω της στο πεζοδρόμιο.

Η Νομπέκο πρόλαβε να σκεφτεί ότι το αυτοκίνητο ήταν πολύ ωραίο. Αλλά δεν πρόλαβε να παραμερίσει ούτε πόντο.

Ο μηχανικός Ένγκελμπρεχτ φαν ντερ Βεστχάουζεν είχε περάσει το απόγευμα στο μπαρ του Χίλτον Πλάζα στην οδό Κουάρτς. Τώρα οδηγούσε το καινούργιο του Όπελ Αντιμραλ και κατευθυνόταν βόρεια. Αλλά ούτε είναι ούτε ήταν ποτέ εύκολο να οδηγείς αυτοκίνητο με ένα λίτρο κονιάκ στον οργανισμό σου. Ο μηχανικός δεν έφτασε μακρύτερα από τη διασταύρωση προτού εκτοξευτούν αυτός και το Όπελ στο πεζοδρόμιο. Και –που να πάρει ο διάολος!– κάφρος ήταν αυτό που είχε πατήσει;

Η κοπέλα κάτω από το αυτοκίνητο του μηχανικού ονομαζόταν Νομπέκο και ήταν πρώην εκκενωτής αποχωρητηρίων. Πριν από δεκαπέντε χρόνια και μια μέρα είχε έρθει στον κόσμο σε ένα παρράπηγμα από λαμαρίνες. Περικυκλωμένη από αλκοόλ, διαλυτικό χρωμάτων και χάπια προοριζόταν να ζήσει ελάχιστα και κατόπιν να πεθάνει στη λασπουριά ανάμεσα στα αποχωρητήρια του Τομέα Β στο Σοβέτο. Όμως, ακριβώς αυτή εδώ η Νομπέκο από όλους εκεί κάτω ήταν το άτομο που κατάφερε να ξεφύγει από αυτή τη ζωή. Διότι κατάφερε να αφήσει πίσω την παράγκα της για πρώτη και τελευταία φορά. Αλλά δεν πήγε μακρύτερα από το κεντρικό Γιοχάνεσμπουργκ, και βρέθηκε κάτω από ένα Όπελ Αντιμραλ.

«Αυτό ήταν όλο;» σκέφτηκε εκείνη προτού λιποθυμήσει.

Έλα όμως που δεν ήταν!

Στις 14 Ιουνίου του 2007, ο Βασιλιάς και ο Πρωθυπουργός της Σουηδίας εξαφανίστηκαν από μια δεξίωση στο παλάτι. Αργότερα ειπώθηκε ότι είχαν αρρωστήσει· η αλήθεια είναι διαφορετική. Η πραγματική ιστορία αρχίζει κάμποσα χρόνια πριν, το 1961, με τη γέννηση της Νομπέκο Μαγιέκι σε μια καλύβα, στο Σοβέτο της Νότιας Αφρικής. Η Νομπέκο ξέφυγε από τη συνηθισμένη μοίρα των γυναικών της περιοχής της, η οποία είναι να μεγαλώνουν γρήγορα και να πεθαίνουν νωρίς. Τη χτύπησε ένας μεθυσμένος οδηγός, μηχανικός στο επάγγελμα, και η ζωή της πήρε διαφορετική τροπή. Κατηγορήθηκε για το ατύχημα και αναγκάστηκε να δουλέψει για τον μηχανικό, που ήταν επικεφαλής ενός προγράμματος ζωτικής σημασίας για την εθνική ασφάλεια της χώρας. Η Νομπέκο ήταν καλή στο νοικοκυριό, αλλά ακόμη καλύτερη –μια μικρή ιδιοφυΐα– στους αριθμούς. Ο μηχανικός, πάλι, δεν ήταν· και έκανε ένα τεράστιο λάθος. Τώρα μόνο η Νομπέκο το γνωρίζει...

Γραμμένη με το σπирτόζικο και πανέξυπνο χιούμορ του Γιούνας Γιούνασον, αυτή είναι μια ιστορία για το πώς η προσπάθεια μιας γυναίκας να αλλάξει το δικό της μέλλον κατέληξε να αλλάξει τα πάντα.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psychogios.gr

ISBN 978-618-01-0658-9

9 786180 106589

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 14641

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η